

11 лютого
Вівторок на Масницю

Вітерець нас пригнав сюди під саму Масницю. Вітер, не по-лютневому теплий вітер, сповнений гарячих масних ароматів смажених млинців, ковбасок і посипаних солодкою пудрою вафель, що пеклися на розпеченій плитці просто біля узбіччя... У повітрі, немов якась жалюгідна протиотрута від зими, вирували кружальця конфеті, сковзали по рукавах, манжетах і, зрештою, осідали в канавах. Люди юрбилися по обидва боки вузької центральної вулиці, охоплені лихоманкою захвату. Витягали шиї, тільки б угледіти оббитий крепом візок, за яким шлейфом розвівалися стрічки й паперові трояндочки. Анук — в одній руці жовта куля, в іншій іграшкова труба — ловить витрішки, стоячи між базарним кошиком і чудернацьким брунатним собакою невизначеної породи. Такі Масниці нам, мені та їй, не вдивовижу. У Парижі, перед минулим постом, ми спостерігали процесію із двохсот п'ятдесяти прикрашених візків, у Нью-Йорку — зі ста вісімдесяти, у Відні бачили два десятки оркестрів, марширували вулицями, бачили клоунів на ходулях, карнавальних ляльок із великими хиткими головами з пап'є-маше, дівчат у військовій формі, котрі спритно обертали в руках блискучі жезли. Але коли тобі шість, світ сповнений особливої чарівливості. Дерев'яний візок, поспіхом прикрашений позолотою й крепом, сценами

з казок. Голова дракона на щиті, Рапунцель у вовняній перуці, русалка із целофановим хвостом, пряниковий будинок — картонна коробка в глазури з позолотою, чаклунка у отворі дверей, онде, тицяє пальцями з недоладними зеленими нігтями у гурт принишклих дітей... У шість років ти здатна осягати тонкощі, що через рік будуть уже поза твоїм розумінням. За пап'є-маше, сухозлотицею, пластиком вона поки ще бачить справжню чаклунку, справжні чари. Вона піднімає до мене обличчя. Її очі, синьо-зелені, як та земля, що відкривається погляду, коли на неї дивишся з височини, сяють.

— Ми тут залишимося? Залишимося? — Тут мені доводиться нагадати їй, щоб вона говорила французькою. — Але ж ми залишимося? Залишимося? — Вона чіпляється за мій рукав. Вітер збив її волосся в пухнату шапку, схожу на солодку вату.

Я замислююсь. Містечко — не гірше за інші. Ланскне-су-Тан. Сотні дві душ, не більше. Малесенька крапка на швидкісному шосе між Тулузою й Бордо, лишень кліпнеш — і вже проскочили. Одна центральна вулиця — тільки й того, що два ряди дерев'яно-цегельних будиночків мишачого кольору, які так і туляться один до одного, та кілька маленьких провулочків, що тягнуться паралельно, нагадуючи зубці кривої виделки. Яскраво-біла церква на площі, по периметру якої розташувалися маленькі крамнички. Ферми, розкидані по невтомних ланах. Сади, виноградники, обгороджені смужки землі, переділені згідно зі суворою ієрархією сільського господарства цього краю: тут яблуні, там ківі, дині, цикорій у панцирі з чорного пластику, виноградні лози — сухі зачахлі батоги у променях злиденного лютневого сонця. І вся ця краса очікувала березня, щоб воскреснути з мертвих... Далі — Тан, маленька притока Гаронни, онде вона прокладає собі шлях по болотистому пасовиську. А як же місцеві жителі? Вони мало чим відрізняються від тих людей, яких ми зустрічали раніше; може, трошки блідіші у світлі сонця, яке зненацька визирнуло з-за хмар, трохи тьмяніші. Хустки

й берети тих самих відтінків, що й приховане під ними волосся, — коричневі, чорні, сірі. Обличчя зів'ялі, як торішні яблука; очі потопують у зморшкуватій шкірі, схожі на скляні кульки в перестояному тісті. Діти у просторих одежинах сміливих кольорів — червоного, лимонно-зеленого, жовтого — здаються на цьому тлі прибульцями з іншої планети. Велика жінка із квадратним нещасним обличчям кутає плечі в картатий плащ та щось кричить на місцевому діалекті, якого одразу й не збагнеш, у бік візка, що повільно котиться вулицями слідком за старим трактором. З фургона кремезний Санта-Клаус, явно зайвий у компанії ельфів, сирен та гоблінів, жбурляє в юрбу ласощі, ледве стримуючи злість. На мене дивиться літній чоловік із непримітними рисами обличчя — замість круглого берета, традиційного головного убору місцевих жителів, на ньому фетровий капелюх. Ще раз глянувши на мене з винуватою чемністю, він бере на руки собаку коричневого кольору, що тулиться біля моїх ніг. Я бачу, як його тонкі гарні пальці зариваються в собаче хутро, і пес скиглить; на обличчі його хазяїна можна помітити складну суміш почуттів — любові, тривоги й гризоти. На нас ніхто не дивиться, начебто ми невидимки. Одяг миттево видає в нас нетутешніх, подорожніх. Ці люди чемні, надзвичайно чемні; ніхто навіть не косує у наш бік. На жінку з довгим волоссям, заткнутих за комір жовтогарячого плаща, і довгим шовковим шарфом на шиї з вільними, довгими кінцями. На дитину в жовтих гумових чобітках і небесно-голубому макінтоші. Вони зо-о-овсім не такі. Про це легко здогадатися з першого погляду на їхнє вбрання, обличчя — надто бліді або надто смагляві? — волосся, усе в них *не таке*, чуже, невловимо незвичне. Мешканці Ланскне досконало володіють мистецтвом спостереження нишком. Вони всі ніби дихають мені в потилицю — зовсім не вороже, як не дивно, проте доволі холодно. Ми для них — дивина, карнавальна екзотика, заморські гості. Я відчуваю на собі їхні погляди, коли повертаюся до вуличного торговця, щоб купити вафлю. Папір гарячий і масний, вафля з темного пшеничного борошна

хрумтить по берегах, але всередині товста й пишна. Я відламую шматочок і даю Анук, витираючи олію, яка стікає з її підборіддя. Вуличний торговець — повненький чоловік, що лисіє, в окулярах з товстими скельцями; від жару розпеченої плитки на його обличчі проступає піт. Він підморгує дівчинці. А сам тим часом зауважує кожну дрібницю, знаючи, що пізніше його всі будуть розпитувати про нас.

— У відпустку приїхали, мадам? — За місцевим етикетом йому дозволено розпочинати бесіду з чужинцями. Я бачу, що за зовнішньою байдужістю торговця приховується жадібна цікавість. У Ланскне, яке розташоване поряд з Аженом і Монтобаном, туристи — велика рідкість, і тому до інформації тут ласі, як до живих грошей.

— Ненадовго.

— З Парижа, значить? — Це, мабуть, через наш одяг. У цьому мальовничому краї люди бляклі. Соковиті кольори, на їхню думку, — це непотрібна розкіш; та вона їм і не пакує. Яскрава рослинність на узбіччях доріг — усе зайве, шкідливі бур'яни.

— Ні, ні, не з Парижа.

Візок уже майже у кінці вулиці. За ним прямує невеликий оркестр — дві флейти, дві труби, тромбон і військовий барабан, награвши якийсь незнайомий мені марш. Слідком біжать із десяток дітлахів, вони підбирають на землі солодощі, які лишилися після візка. Дехто з них у карнавальних костюмах. Я бачу Червону Шапочку й ще якогось кошлатого казкового персонажа, мабуть вовка. Вони по-доброму сперечаються через оберемок стрічок.

Колону замикає фігура в чорному. Спочатку мені здалося, ніби це один з учасників карнавалу, можливо якийсь Доктор Смерть¹, але коли він підійшов ближче, я здогадалася за старомодною сутанною, що мені зустрівся сільський

¹ Традиційна фігура карнавалу у середньовіччя, коли епідемії чуми забирали тисячі й тисячі життів. (*Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інше.*)

священик. Йому років з тридцять п'ять, хоча здалеку він здається старшим — через величний, поважний вигляд. Він обертається до мене, і я з подивом помічаю, що він теж явно не був народжений в цих краях. Обличчя з широкими вилицями, світлі очі, які найчастіше можна побачити у жителів півночі, довгі, як у піаніста, пальці спочивають на срібному розп'ятті, що звисає з шиї. Можливо, саме це, його немісцеве походження, і дає йому право дивитися на мене. Але в його холодних світлих очах немає жодної ознаки привітності. Він свердлить мене оцінюючим злісним поглядом, як людина, що побоюється за свою владу. Я посміхаюся йому, і він злякано дивиться в інший бік. Жестом підкликає до себе двох діточок, показує їм на сміття, яким тепер посипана вся дорога. Ці двоє неохоче починають підбирати й кидати використані стрічки із цукерковими обгортками у найближчий сміттевий бак. Відвертаючись, я краєчком ока знову ловлю на собі його погляд, який в іншому разі я могла б прийняти за ознаку захоплення, але тільки не від цього чоловіка.

Поліційного відділку в Ланскне-су-Тан немає, а отже, немає й злочинності. Я намагаюся брати приклад з Анук, намагаюся розгледіти істину під зовнішнім панциром, але бачу наразі лише самі розпливчасті плями.

— Ми залишимося? Залишимося, *taman*?¹ — Моя дівчинка наполегливо смикає мене за руку. — Мені тут подобається, дуже подобається. Ми правда залишимося?

Я підхоплюю її на руки й цілую в чоло. Від неї пахне димом, смаженими вафлями й теплом постелі зимового ранку.

Чом би й ні? Містечко нічим не гірше за інші.

— Так, звичайно, — відповідаю я, поринаючи вустами в її волосся. — Звичайно, залишимося, — і я майже не брешу. Хто знає, може статися, що цього разу так і буде.

Карнавал закінчено. Раз на рік Ланскне спалахує яскравими фарбами і так само швидко знову повертається до зви-

¹ Матінко, матусю (*фр.*).